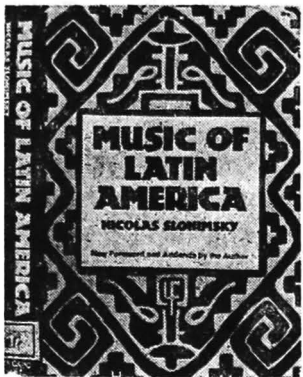

de EUGEN VICOS

N. Slonimsky: Music of Latin America

Neobositul lexicograf și istoric american Nicolas Slonimsky a publicat în pragul acestui an (în editura *Da Capo Press* din New York) o vastă panoramă asupra muzicii popoarelor de peste Ocean: *Music of Latin America*. La originea lucrării se află o mai veche prezentare de ansamblu a fenomenului muzical al citorva popoare din Nordul și Sudul Americii, publicată de același autor în 1945.

Structurată în trei mari capitole (*Panorama muzicii latino-americane*, *Muzica în 20 de Republici* și *Dicționarul muzicienilor, cântecelor și instrumentelor latino-americane*) lucrarea lui Nicolas Slonimsky, departe de a fi o exegeză profesionistă, rămîne o simplă dar utilă, *introducere* în peisajul unei lumi de reală tradiție artistică și de autentică originalitate muzicală. Atras de elementele spectaculare, autorul insistă asupra unor aspecte exterioare, particulare, statistici surprinzătoare (de pildă, aflăm că în Brazilia la 1.100.000 de locuitori există un singur compozitor, iar în Nicaragua trăiește doar un *unic* creator la 1.380.000 de locuitori). Desigur asemenea contraste colorează o carte, dezvăluie contradicțiile unor culturi naționale în plină ascensiune, dar ele meritau a fi adîncite, analizate. O hartă a dansurilor naționale se dovedește utilă, contribuția unei țări mici, ca de exemplu Cuba (cu Rumba, Habanera și Congo) fiind determinată în contextul muzicii ușoare moderne.

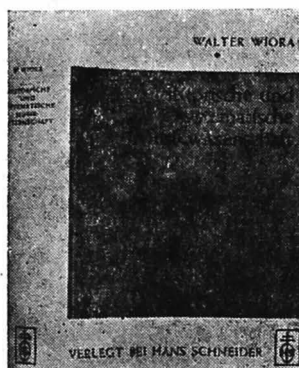
Partea cea mai valoroasă ne apare *Panorama muzicii latino-americane*. Autorul dezbate aici probleme de structură ritmico-melodică, de stil, de organologie muzicală, de folclor, de istorie. Nicolas Slonimsky periodizează culturile popoarelor de peste Ocean astfel: cultura pre-columbiană (pînă la 1492) epocile vechi pînă la cucerirea europeană (1492—1750), formarea culturilor muzicale naționale (1750—1900) și era modernă a muzicii latino-americane (1900—1950). Interesante și inedite contribuțiile științifice asupra unor ritmuri moderne (rumba, tango-ul, samba, calipso-ul) pot constitui puncte de plecare în viitoare cercetări muzicologice.

Partea a doua a volumului *Music of Latin America* este consacrată culturilor muzicale a celor 20 de republici — mari și mici — tratate în ordine alfabetică. Schema-tip a micromonografiilor înglobează o introducere istorică, o prezentare a vieții muzicale contemporane (orchestre simfonice, opere, teatre, formații camerale) și un succint dicționar al principalilor compozitori. Bogăția și exactitatea datelor impresionează pe cititor, investigația lui Nicolas Slo-

nimsky dovedindu-se — în final — uriașă. Din păcate, lipsește criteriul selectiv atît în alegerea numelor proprii, cît mai ales în tratarea creației fiecărui muzician. Totuși informațiile comunicate de autor asupra unor culturi mai puțin cunoscute ca Guatemala, Honduras, El Salvador, Costa Rica, Panama, Nicaragua, slujesc la completarea imaginii destul de aproximative pe care o dețin pînă azi cititorii continentului nostru.

Dicționarul părții a treia, departe de a fi o simplă anexă, se dovedește de maximă necesitate prin bogăția termenilor tehnici (se redau de pildă, denumirile originale ale tuturor dansurilor și instrumentelor populare, a formelor muzicale culte), prin marea număr al titlurilor de lucrări (cărora nu le lipsește — de regulă — data primei audiții absolute), dar mai ales prin articolele lexicografice consacrate compozitorilor, muzicologilor și interpreților.

În concluzie, volumul *Music of Latin America* dezvăluie fața unei lumi artistice care trebuie a fi cunoscută de orice iubitor al muzicii, meritul lui Nicolas Slonimsky constînd în capacitatea de cuprindere sintetică și în limbajul accesibil, colorat, atractiv, de a fi semnalat muzicologiei contemporane virtuțile artistice ale unor popoare de milenară tradiție muzicală.

Historische und systematische Musikwissenschaft de Walter Wiora

Numele muzicologului vestgerman Walter Wiora dispune de suficientă rezonanță internațională în știința contemporană, spre a ne scuti de o amplă prezentare a personalității sale. Savant de reputație mondială, director al seminariilor de muzicologie din Kiel și Saarbrücken, eminent specialist al folclorului (cu cercetări și studii speciale asupra muzicii populare est-europene, prieten cu Constantin Brăiloiu, conducătorul publicației *Musik des Ostens*), profesorul Dr. Walter Wiora a editat recent, în editura Hans Schneider din Tutzing, volumul *Historische und systematische Musikwissenschaft* (Muzicologie istorică și sistematică). Este cartea unei vieți, închinată cu pasiune acestei discipline, care astăzi îl numără printre cei mai mari teoreticieni contemporani.

Deși volumul însumează (în îngrijirea lui Hellmut Kühn și Christoph-Hellmut Mahling) o suită de studii și comunicări realizate de Walter Wiora după publicarea în 1948 a cunoscutei sale lucrări cu același titlu, totuși cele aproape 500 de pagini alese și sistematizate riguros sub atenta îndrumare a savantului nu lasă de loc senzația unei lecturi fragmentate, ci dimpotrivă sintetizează într-un tot bine încheiat întreaga experiență personală și rezultatele la care a ajuns azi știința muzicii pe toate meri-

dianele. *Historische und systematische Musikwissenschaft* poate fi privită drept o carte de știință și, în același timp, un manual practic al disciplinei.

După cum indică titlul, volumul profesorului dr. Walter Wiora cuprinde două substanțiale părți: prima privește dezvoltarea cronologică a muzicii (autorul dezbătând cele mai controversate probleme ale fiecărei epoci istorice), iar a doua analizează aspectele teoretice ale muzicologiei ca știință de sine stătătoare a artei sunetelor. Autorul ne propune astfel o vastă panoramă de aspecte majore ale lumii muzicale din trecut și prezent, filtrată printr-un unghi de vedere personal, critic, obiectiv, pe alocuri chiar polemic. Walter Wiora elimină din cercetarea științifică toate speculațiile estetice de odinioară, întemeindu-și teoriile pe analiza muzicală, pe elementele concrete, pe datele documentare controlabile oricând. Gândirea autorului se remarcă prin sobrietate, dar și prin îndrăzneală. Capitole ca *Preistorie și antichitate*, *Natura muzicii și muzica popoarelor primitive*, *Intre unison și polifonie*, *Transmuzicalul în arta sunetelor*, *Școlile naționale est-europene*, însumează pagini remarcabile prin originalitatea ideilor. Deseori, Walter Wiora face incursiuni în problemele ritmului și melodicii populare, amintește de muzica românească, de rolul folclorului în opera lui Béla Bartók.

Partea a doua a cărții *Historische und systematische Musikwissenschaft* pledează pentru o legătură organică a muzicologiei cu problemele învățământului de specialitate. Paginile consacrate sunetului și înălțimii sunetului, percepției logice și armonice a sunetului, „logos“-ului tonal, psihologiei auzului și teoriei muzicii, teoriilor dogmatice și sistematice asupra muzicii, operei de artă muzicală și muzicologiei sistematice, dar mai ales analizei formelor muzicale din punct de vedere istoric și sistematic — reprezintă numai câteva din cele mai interesante aspecte ale muzicologiei contemporane dezbătute de Walter Wiora.

În concluzie: ne aflăm în fața unei lucrări teoretice de remarcabil interes științific, a unei cărți indispensabile oricărui istoric și estetician al muzicii. O traducere în limba română o socotim binevenită și nu ne îndoim că ecoul în sinul cititorilor și cercetătorilor noștri ar fi la înălțimea acestui eveniment editorial.

Geschichte der Musik de Karl Wörner

O carte care în mai puțin de două decenii a cunoscut cinci ediții, precum și nenumărate traduceri în Europa și dincolo de Ocean (S.U.A., Japonia), socotim că se recomandă singură oricărui cititor dornic să pătrundă în tainele istoriei muzicii.

Din capul locului trebuie să o spunem deschis că deși nu ne aflăm în fața unei capodopere și nici măcar a unei lucrări complete și echilibrate ca tratarea a epocilor istorice, totuși *Istoria muzicii* lui Karl Wörner rămâne o carte indispensabilă nu numai amatorului de muzică (ce se poate informa rapid, succint, clar, multilateral), ci și muzicologului și profesionistului (care descoperă analize pertinente, științifice). Probitatea cercetătorului vestgerman l-a condus atât spre ample investigații personale, cât și la câteva prețioase colaborări externe (pentru muzica egipteană, poloneză, cehă, rusă, a țărilor nordice). Din păcate, însă, apelul la cercetătorii unor culturi muzicale din centrul și răsăritul Europei a rămas sporadic, autorul a murit în 1969 și urmașii au schimbat colaboratorii, volumul devenind astfel — în ediția din 1972 — prolix, inegal, pe alocuri chiar deficitar.

Înainte de a intra în materia propriu-zisă, Karl Wörner ne oferă un documentat instrumentar critic: bibliografie selectivă din literatura universală, cu legeri de istorii ale muzicii pe discuri și în exemple muzicale, un atlas muzicologic, tabele cronologice, volume de iconografie muzicală. La sfârșitul *Istoriei muzicii* a adăugat — pe lângă un util indice de nume proprii (cu datele de naștere și de moarte ale fiecărui muzician) și indice tematic — un mic lexicon biografic al principalilor muzicieni clasici și contemporani. De altfel, stilul întregii cărți pare să incline mai degrabă spre un amestec de date bio-bibliografice și de idei sintetice, către o continuă oscilare între lexicografie și istoriografie.

Karl Wörner și-a organizat amplul material (aproape 600 de pagini) atât pe epoci, cât și pe forme și genuri (operă, oratoriu, lied, muzică de cameră, muzică religioasă etc.).

În general aprecierile personale, originale, de valoare lipsesc, autorul preferând să consemneze părerile definitive, consacrate, neutre, ale altor muzicologi.

Informația lui Karl Wörner apare de multe ori excepțională, devenind indispensabilă cercetătorilor. Stilul telegrafic, riguros, precis, ajută la înțelegerea imediată a epocii, a trăsăturilor principale. Nu lipsesc situațiile în istorie a școlilor muzicale, principalele evenimente politico-sociale, momentele culturale majore ale civilizației europene. Păcat, însă, de omisiunile unor țări ca Ungaria, Jugoslavia, România, Mexic, Argentina și mai ales de supra-dimensionarea unor capitole consacrate Poloniei și Cehoslovaciei (redactate de colaboratori externi) sau muzicii catolice și evanghelice. De mare utilitate rămân însă paginile consacrate școlilor venețiană, romană și spaniolă din sec. XVI—XVII.

Volumul *Geschichte der Musik* de Karl Wörner îmbie la viitoare investigații, invită la reflecții, luminează „pete obscure“ din peisajul muzical de odinioară, dar mai ales conduce cititorul pe căi sigure, directe, fără obstacole și sofisticări estetice inutile, către miezul evenimentelor istorice. Autorul propune totdeauna surse documentare bine alese și convinge prin limpezimea ideilor esențiale.